

Lagrådsremiss

Fördelning av statsbidrag till friluftorganisationer

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 10 juni 2010

Andreas Carlgren

Egon Abresparr
(Miljödepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås en lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Svenskt Friluftsliv. Lagen innebär att Svenskt Friluftsliv från och med bidragsåret 2011 ska ansvara för fördelningen av statsbidrag till friluftorganisationer.

I lagrådsremissen föreslås även en ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med den innebörden att bestämmelserna om handlingsoffentlighet ska tillämpas på den del av Svenskt Friluftslivs verksamhet som avser fördelning av statsbidrag till friluftorganisationer. Det omfattar bl.a. bestämmelser om registrering och diarieföring, upplysningsplikt, förfarande vid utlämnande av handlingar och överklagande.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Svenskt Friluftsliv	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	5
3	Ärendet och dess beredning.....	7
4	Bakgrund	7
4.1	Administrationn av statens bidrag till friluftslivet.....	7
4.2	Utbetalade bidrag år 2009	8
4.3	Andra privaträttsliga organ som fördelar statsbidrag	8
4.4	Nuvarande reglering och rättsliga ramar	9
5	Överväganden och förslag	9
5.1	Överlämnande av förvaltningsuppgifter till Svenskt Friluftsliv.....	9
5.2	Handlingsoffentlighet och sekretess.....	13
6	Ikraftträdande.....	13
7	Konsekvenser.....	14
7.1	Föreningen Svenskt Friluftsliv	14
7.2	Friluftsföreningarna	14
7.3	Naturvårdsverket.....	15
8	Författningskommentar.....	15
8.1	Förslaget till lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Svenskt Friluftsliv	15
8.2	Förslaget till ändring i lagen (2010:000) om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	15
Bilaga 1	Promemorians lagförslag	16
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna för promemorian Fördelning av statsbidrag till friluftsföreningar.....	18

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Svenskt Friluftsliv,

2. lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Svenskt Friluftsliv

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Svenskt Friluftsliv prövar frågor om fördelning av statsbidrag till friluftorganisationer.

2 § Regeringen får meddela föreskrifter om grunderna för fördelning av statsbidrag och om handläggningen av ärenden som avses i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att bilagan till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Bilaga

Lydelse enligt bet. 2009/10:SoU22

I enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 § ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

<i>Organ</i>	<i>Verksamhet</i>
-----	-----
Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)
Sveriges författarförbund	fördelning av statliga medel till författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker och taltidningar (SFS 1992:318)
-----	-----

Föreslagen lydelse

I enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 § ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ

Verksamhet

Svenska språknämnden

prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)

Svenskt Friluftsliv

fördelning av statsbidrag till friluftsförbund (SFS 2010:000)

Sveriges författarförbund

fördelning av statliga medel till författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker och taltidningar (SFS 1992:318)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

3 Ärendet och dess beredning

Inom Regeringskansliet (Miljödepartementet) har det upprättats en promemoria, Fördelning av statsbidrag till friluftsförbund. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Remissvaren och en sammanställning av svaren finns tillgängliga i Miljödepartementet (dnr M2010/2260/R).

4 Bakgrund

4.1 Administrationen av statens bidrag till friluftslivet

I juli 1999 tillsattes en arbetsgrupp inom Regeringskansliet för en översyn av den framtida inriktningen och administrationen av statens stöd till friluftsliv och främjandeorganisationer. Den s.k. Friluftsgruppen överlämnade i januari 2000 rapporten Statens stöd till friluftsliv och främjandeorganisationer (Ds 1999:78). I rapporten anfördes att man utifrån en positiv syn på organisationslivet i första hand hade prövat att ge de bidragsfördelande uppgifterna till friluftsförbundens samarbetsorgan FRISAM (nuvarande Svenskt Friluftsliv).

Tanken att låta friluftslivets organisationer själva ansvara för fördelningen av sitt statsbidrag är således inte ny.

Friluftsgruppen förordade emellertid en annan lösning med hänvisning till att FRISAM då befann sig i ett känsligt uppbyggnadsskede och saknade ett eget kansli. Dessutom stod fortfarande ett stort antal friluftsförbund och främjandeorganisationer utanför FRISAM vid det tillfället. Friluftsgruppen ansåg därför att Naturvårdsverket var det bästa alternativet. Gruppen framhöll dock att det inte var självklart att verket hade den bästa kompetensen och möjligheten att ”marknadsföra” friluftslivet. Gruppen pekade på att även länsstyrelserna har stor kompetens på området och att frivilligorganisationerna har en viktig funktion att fylla. Verket hade emellertid redan den kompetens som krävdes men behövde tillföras ökade ekonomiska resurser och bättre förutsättningar att samordna insatser för friluftsliv som görs inom andra samhällssektorer och på andra förvaltningsområden.

För att bistå Naturvårdsverket föreslogs därför att ett särskilt Friluftsråd skulle inrättas där friluftslivets sektorövergripande karaktär skulle avspeglas i rådets sammansättning. Friluftsrådet fick till uppgift att besluta om fördelningen av Naturvårdsverkets anslag för statsbidrag till friluftsförbund. Ledamöterna i rådet utsågs av regeringen och bidragen fördelades enligt kriterier i förordningen (2003:133) om statsbidrag till friluftsförbund.

Vid en översyn av Naturvårdsverkets uppgifter som genomfördes 2008 ansåg man av flera skäl att det antal råd som regeringen inrättat inom Naturvårdsverket borde minska. För Friluftsrådets räkning framhölls att

det fanns synpunkter på bl.a. den otydliga rollfördelningen mellan rådet och Naturvårdsverket. Detta ledde till att Friluftsrådet upplöstes under 2009 och uppgiften att fördela statsbidrag till friluftorganisationer fördes över till Naturvårdsverket.

4.2 Utbetalade bidrag år 2009

Statsbidrag ges i nuläget antingen som organisationsbidrag (stöd till organisationen som sådan) eller verksamhetsbidrag (stöd för enskilda projekt). Totalt betalades 24,9 miljoner kronor ut i statsbidrag till friluftorganisationer för år 2009, varav 16,4 miljoner kronor avsåg organisationsbidrag fördelat mellan elva organisationer och 8,5 miljoner kronor avsåg verksamhetsbidrag fördelat mellan fjorton projekt.

Av de elva organisationer som fick organisationsbidrag under 2009 var åtta medlemmar i Svenskt Friluftsliv medan tre stod utanför (Sveriges Ornitologiska förening, Naturskoleföreningen och Svenska Botaniska Föreningen). Av de fördelade organisationsbidragen mottog Svenskt Friluftsliv och dess medlemmar 15,8 miljoner kronor av de totalt 16,4 miljoner kronor som fördelades. Av de fjorton projekt som beviljades verksamhetsbidrag var det nio som drevs av medlemmar i Svenskt Friluftsliv. Dessa fick 5,9 miljoner kronor av de totalt 8,6 miljoner kronor som fördelades. Svenskt Friluftsliv har tjugotvå medlemsorganisationer och fick organisationsbidrag och verksamhetsbidrag med sammanlagt 1,6 miljoner kronor för år 2009.

4.3 Andra privaträttsliga organ som fördelar statsbidrag

Staten har tidigare fattat beslut om att låta privaträttsliga organ fördela statsbidrag. Genom lagen (1995:361) om överlämnande av förvaltningsuppgifter till Sveriges Riksidrottsförbund fick förbundet uppgiften att pröva frågor om fördelning av statsbidrag till idrottsverksamhet. Fördelningen sker utifrån riktlinjer som har fastslagits av regeringen i förordningen (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet. Enligt 2 och 6 §§ i förordningen krävs att organisationen är anknuten till Sveriges Riksidrottsförbund för att kunna få statsbidrag.

År 1991 fick det nybildade Folkbildningsrådet uppgiften att fördela statsbidrag till folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan – se lagen (1991:1125) om ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde. Folkbildningsrådet är en ideell förening med tre organisationer som medlemmar – Folkbildningsförbundet, Sveriges Kommuner och Landsting samt Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation. Statsbidrag fördelas utifrån de syften som anges i 2 § förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen. Något krav på medlemskap i någon av de ideella organisationer som bildar Folkbildningsrådet finns inte i förordningen. Enligt rådets stadgar är emellertid rådets främsta uppgift att ”för medlemmarnas räkning fullgöra det som regering och riksdag kräver för att statsbidrag ska utgå till den verksamhet som bedrivs av studieförbund och folkhögskolor.”

4.4 Nuvarande reglering och rättsliga ramar

Beslut om fördelning av statsbidrag till friluftorganisationer fattas av Naturvårdsverket enligt förordningen (2003:133) om statsbidrag till friluftorganisationer. I förordningen anges bl.a. kriterier för vilka organisationer som har möjlighet att ansöka om bidrag, förutsättningar för att få stöd och möjligheterna till återkrav.

Att fördela statsbidrag är en förvaltningsuppgift. Utgångspunkten är att sådana uppgifter ska skötas av förvaltningsmyndigheter, men enligt 11 kap. 6 § regeringsformen kan en delegering ske till privaträttsliga organ. Eftersom fördelning av statsbidrag också innebär myndighetsutövning ska delegationen ha lagform. Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen ska den som fullgör myndighetsutövning beakta allas likhet inför lagen och vara saklig och opartisk. Detta krav gäller även ett privaträttsligt organ som fått uppgiften att fördela statsbidrag.

5 Överväganden och förslag

5.1 Överlämnande av förvaltningsuppgifter till Svenskt Friluftsliv

Regeringens förslag: Svenskt Friluftsliv prövar frågor om fördelning av statsbidrag till friluftorganisationer. Regeringen får meddela föreskrifter om grunderna för fördelning av statsbidrag och om handläggningen av dessa ärenden.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt eller har inte haft någon erinran mot förslaget. *Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund* har framfört att den har en liknande form, även om den är en nämndmyndighet som utses av regeringen. Nämnden har anfört att närheten till bidragsmottagarna är betydande och fungerar liksom för Folkbildningsrådet och Riksidrottsförbundet bra. I frågan om jäv har nämnden framhållit att den dubbla rollen att företräda både staten och bidragsmottagarna kan utföras med hög integritet. *Statens Lantbruksuniversitet, Centrum för naturvägledning* har anfört att det är mycket viktigt att organisationer som är medlemmar i Svenskt Friluftsliv inte ges en positiv särbehandling och understrukt det som sägs i den remitterade promemorian om risken för jäv. Enligt *Naturvårdsverket* är det viktigt att skapa tydliga rutiner för beredning och beslut samt uppmärksamma risken för jäv.

Sveriges Kommuner och Landsting har anfört i huvudsak följande. Även om erfarenheterna av överföring av statliga förvaltningsuppgifter till privaträttsliga organ i stora drag är goda, så kan denna modell på längre sikt även ge vissa oönskade effekter, t.ex. lojalitetskonflikter och kollegiala hänsyn. Ur såväl ett praktiskt, juridiskt som kortsiktigt perspektiv kan denna risk sägas vara liten och relativt enkel att åtgärda. Ut-

redningar inom t.ex. folkbildningsområdet har visat att Folkbildningsrådet klarat rollen på ett tillfredsställande sätt. Det är viktigt att den kommande bidragsgivningen inom Svenskt Friluftsliv slår vakt om möjligheterna för nya aktörer eller nya verksamheter att på ett likvärdigt sätt som etablerade organisationer få tillgång till statsbidrag.

Socialstyrelsen har avstyrkt förslaget med motiveringen att det är av stor vikt att fördelningen av bidrag sker opartiskt och utan inblandning av enskilda intressen. Enligt *Socialstyrelsen* bör ansvar för statens bidragsgivning ligga på en myndighet. *Statskontoret* har avstyrkt förslaget och anför att de fördelar som anges i promemorian inte överväger nackdelarna, främst vad gäller risken för jäv. Enligt *Statskontoret* bör man undvika organisatoriska lösningar där det finns en inbyggd risk för jäv, särskilt om det finns andra lösningar utan denna risk. *Statskontoret* har därför förordat att beslut om bidrag till friluftorganisationer fattas av en myndighet.

Skälen för regeringens förslag

Friluftsliv bör uppmuntras eftersom det bland annat har stor betydelse för folkhälsan genom den fysiska aktivitet som det erbjuder. Även andra positiva hälsoeffekter av fysiologisk, psykisk och social karaktär kan konstateras. Det har också konstaterats i flera sammanhang, bl.a. i regeringens proposition En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55) att en hög grad av deltagande i det civila samhällets organisationer är något som är eftersträvänsvärt i sig, eftersom det finns samband mellan ideellt engagemang och positiva faktorer, såsom graden av förtroende i samhället och för folkhälsan. Utgångspunkten för politiken för det civila samhället är att ett starkt civilsamhälle är både en förutsättning och ett uttryck för ett fritt och demokratiskt samhälle. Friluftorganisationerna bedriver därför en i flera avseenden viktig verksamhet och bör få statligt stöd för detta.

Friluftslivet bör ansvara för bidragsfördelningen

Tidigare har regeringen, eller någon av regeringens myndigheter, bestämt hur den slutliga fördelningen av statsbidraget ska ske. Även fortsättningsvis bör staten ange målen och syftena med statsbidragen, men staten bör inte ställa upp mål för friluftorganisationernas verksamhet. Utgångspunkten är således att det är organisationerna själva som bäst vet var statsbidraget ger bäst långsiktig effekt.

Liknande tankegångar framfördes redan i den utredning som Friluftsgruppen gjorde 1999 men i samförstånd med FRISAM (nuvarande Svenskt Friluftsliv) konstaterades då att organisationen inte var mogen uppgiften.

Svenskt Friluftsliv har förutsättningarna

Svenskt Friluftsliv är en paraplyorganisation som består av tjugotvå ideella organisationer med stark förankring i friluftsliv och folkhälsa. Tillsammans organiserar dessa cirka två miljoner medlemmar i närmare tiotusen lokala och regionala klubbar. Medlemsorganisationer är Friluftsrådet, Svenska Båtunionen, Korpen, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Riksförbundet Sveriges 4 H, Sportfiskarna, Svenska Brukshund-

klubben, Svenska Båtunionen, Svenska Cykelsällskapet, Svenska Folksportsförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska gång- och vandringsförbundet, Jägareförbundet, Svenska Kanotförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Livräddningssällskapet, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Scoutrådet, Svenska Skridskoförbundet, Svenska Turistföreningen och Cykelfrämjandet.

Svenskt Friluftsliv organiserar således en mycket stor del av friluftslivet. Ett bemannat kansli finns sedan 2002. Arbetet i Svenskt Friluftsliv drivs av ett ideellt engagemang och de har stor sakkunskap inom området samt goda förutsättningar att sprida information till alla organisationer som kan vara potentiella bidragssökande.

Nu finns det alltså förutsättningar att genom Svenskt Friluftsliv ge friluftslivet ett ansvar för bidragsfördelningen inom sektorn. På så sätt kan friluftslivsorganisationerna, genom Svenskt Friluftsliv, få en starkare roll i samhället.

Ansvaret bör därför lämnas över till friluftslivsorganisationerna och uppgiften att fördela statsbidrag till friluftslivet bör delegeras till Svenskt Friluftsliv med verkan från och med bidragsåret 2011.

Jäv och andra frågor om bidragsfördelningen

Med anledning av det som Socialstyrelsen och Statskontoret har anfört om risk för jäv gör regeringen följande bedömning.

Det faktum att ledamöterna i styrelsen för Svenskt Friluftsliv indirekt sitter på mandat från organisationer som är mottagare av statsbidragen gör att det finns risk för lojalitetskonflikter och kollegiala hänsyn. Det väcker frågan om hur kravet i 1 kap. 9 § regeringsformen – att utföra uppgiften opartiskt och sakligt – ska genomföras i praktiken.

Det finns emellertid exempel på att den dubbla rollen att företräda både staten och medlemmarna kan utföras med hög integritet. Detta är också något som Sveriges Kommuner och Landsting samt Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund har framhållit. I prop. 2005/06:192 konstaterades att en utvärdering visat att Folkbildningsrådet i allt väsentligt har klarat av att hantera sina dubbla roller på ett tillfredsställande sätt och att den nuvarande ordningen bör bestå. Även idrottsrörelsen har lyckats sköta balansgången väl och regeringen föreslog i prop. 2008/09:126 att den principiella ansvarsfördelningen mellan staten och idrottsrörelsen ska ligga fast.

Även Svenskt Friluftsliv bör anses ha goda förutsättningar för att hantera problematiken. För att skapa och upprätthålla en legitimitet bland friluftslivsorganisationerna bör Svenskt Friluftsliv se det som angeläget att ta hänsyn till denna problematik när man utformar rutinerna för hur beslut fattas om fördelningen av statsbidrag. Exempelvis kan en referensgrupp med en bredare sammansättning bereda beslutet om bidragstilldelning.

Den närmare regleringen av hur fördelningen av statsbidrag till friluftslivet ska ske har tidigare funnits i förordningen (2003:133) om statsbidrag till friluftslivsorganisationer. Även Svenskt Friluftslivs handläggning bör regleras i förordningsform. Regeringen har i propositionen En politik för det civila samhället uttalat att långsiktiga bidrag till det civila samhällets organisationer bör baseras på förordningar, snarare än på mer

kortsiktiga styrdokument, som t.ex. regleringsbrev. Regeringen avser därför att i en ny förordning närmare reglera fördelningen av statsbidraget till friluftslivet.

Utgångspunkter för en sådan förordning är att en organisation, för att beviljas bidrag, ska vara självständig, demokratiskt uppbyggd och öppen för medlemskap. Organisationen ska dessutom vara riksomfattande med såväl lokalt som regionalt förankrad verksamhet och ska ha bedrivit verksamhet under viss tid före ansökan om bidrag. Regeringen avser att i förordningen ange kriterierna för vilka som kan söka bidrag, förutsättningarna för att bidrag ska ges och möjligheterna till återkrav.

Flera remissinstanser har anfört att det bör införas ett krav på medlemskap i Svenskt Friluftsliv för att kunna få bidrag. De menar att avsaknaden av krav på medlemskap skapar en skevhet i möjligheten att söka bidrag. Enligt remissinstanserna har friluftorganisationerna ingen möjlighet att söka bidrag från det anslag som Riksidrottsförbundet hanterar (utom för de organisationer som är dubbelanslutna). Friluftslivet ges heller inte tillträde till de anslag som finns på Naturvårdsverket för miljöorganisationer, såvida de inte råkar vara både miljö- och friluftorganisationer. Däremot, påpekar remissinstanserna, är det öppet för både miljö- och idrottsorganisationer att söka bidrag från statsbidraget till friluftorganisationer enligt promemorians förslag.

Som ett led i principen om självständighet, vilken är en bärande del i politiken för det civila samhället, bör organisationer inte särbehandlas beroende på att de valt att tillhöra en paraplyorganisation eller inte. Denna princip är överordnad och statsbidrag bör därför, liksom tidigare, kunna sökas av alla friluftorganisationer som uppfyller de villkor som uppställts för respektive bidrag. Något krav på medlemskap i Svenskt Friluftsliv för att kunna få bidrag bör därför inte ställas upp.

Regeringen avser att i den kommande förordningen införa bestämmelser om återrapportering. Detta för att Svenskt Friluftsliv dels bör kunna följa upp hur bidragen har använts hos de mottagande organisationerna, dels bör kunna lämna relevant material till staten för att möjliggöra kontroll och utvärdering. Regeringen avser att ge Naturvårdsverket uppgiften att genomföra sådan kontroll och utvärdering.

Svenskt Friluftsliv är ett privaträttsligt organ, vilket innebär att förvaltningslagen (1986:223), som reglerar myndigheternas handläggning av ärenden samt dess kontakter med allmänheten, inte är tillämplig. För att garantera att rättssäkerhet och kvalitet upprätthålls i handläggningen bör även vissa bestämmelser i förvaltningslagen göras tillämpliga på Svenskt Friluftslivs handläggning av ärenden enligt den föreslagna lagen. Regeringen avser att göra det genom en hänvisning till dessa bestämmelser i den nya förordningen. De bestämmelser som närmast kommer i fråga är 11 och 12 §§ om jäv, 16 och 17 §§ om en parts rätt att få del av uppgifter, 20 § om motivering av beslut samt 21 § om underrättelse om beslut.

5.2 Handlingsoffentlighet och sekretess

Regeringens förslag: Handlingsoffentligheten görs tillämplig på Svenskt Friluftslivs verksamhet avseende fördelning av statsbidrag till friluftorganisationer.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Folkbildningsförbundet* har anfört att när ideella föreningar ges i uppdrag att fördela statsbidrag bör bidragsfördelningen omfattas av offentlighetsprincipen. *Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund* har anfört att handlingsoffentligheten inte kan utgöra något hinder för den föreslagna modellen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen har varje svensk medborgare rätt att ta del av allmänna handlingar. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos en myndighet. Huvudregeln för bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet är således att de inte gäller handlingar hos ett enskilt rättssubjekt. Enligt 2 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska dock det som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos en myndighet gälla också hos vissa andra organ. Utmärkande för denna grupp är att de på statens uppdrag handhar förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning eller liknande. I bilagan till offentlighets- och sekretesslagen anges vilka dessa organ är samt vilken verksamhet hos det enskilda rättssubjektet som omfattas av handlingsoffentligheten.

Svenskt Friluftsliv är en ideell organisation och därmed ett enskilt rättssubjekt. Utgångspunkten är därför att handlingar som inkommer till eller upprättas av Svenskt Friluftsliv inte omfattas av handlingsoffentlighet. Eftersom den uppgift som delegeras till Svenskt Friluftsliv innebär fördelning av allmänna medel med tämligen stora belopp är det dock väsentligt att allmänheten har möjlighet till insyn i verksamheten.

Mot bakgrund av detta bör reglerna om handlingsoffentlighet i tryckfrihetsförordningen samt offentlighets- och sekretesslagen därmed gälla i motsvarande omfattning för den del av Svenskt Friluftslivs verksamhet som avser fördelning av statsbidrag till friluftorganisationer. Det innebär bl.a. att bestämmelser om registrering och diarieföring, upplysningsplikt, förfarande vid utlämnande av handlingar och bestämmelser om överklagande som finns i 6 kap. offentlighets- och sekretesslagen ska tillämpas på den verksamhet som omfattas av handlingsoffentlighet. En ytterligare konsekvens av regleringen är att bestämmelserna i arkivlagen (1990:782) blir tillämpliga.

6 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Den nya regleringen träder i kraft den 1 januari 2011.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft några synpunkter i dessa delar.

Skälen för regeringens förslag: Den nya regleringen bör träda i kraft den 1 januari 2011, så att den föreslagna ordningen kan gälla från början av ett nytt bidragsår. Eftersom ansökningstiden för bidragsåret 2011 går ut den 30 september 2010 kommer dessa ansökningar att komma in till Naturvårdsverket. Ansökningar som inte är färdigbehandlade bör överlämnas till Svenskt Friluftsliv efter ikraftträdandet.

7 Konsekvenser

De som närmast berörs av förslaget är den ideella organisationen Svenskt Friluftsliv samt de organisationer som motsvarar definitionen av en friluftorganisation, dvs. ideella organisationer som har till huvudändamål eller som väsentlig del av sin verksamhet att bedriva eller främja långsiktigt hållbart friluftsliv.

Naturvårdsverket berörs genom att uppgiften att fördela statsbidrag till friluftslivet flyttas till Svenskt Friluftsliv.

7.1 Föreningen Svenskt Friluftsliv

I och med att föreningen tar över uppgiften att fördela statsbidragen till friluftslivet kommer föreningen att behöva bygga upp en organisation som handlägger detta. Svenskt Friluftsliv har i sitt remissvar angett att arbetet kommer att motsvara en halvtidstjänst medan Naturvårdsverket har anfört att verkets arbete med att fördela, betala ut samt återrapportera bidragen till regeringen har uppgått till 25 procent av en heltidstjänst. Enligt Statskontoret är det sannolikt att de totala administrativa kostnaderna ökar i förhållande till nuvarande lösning.

7.2 Friluftslivorganisationerna

Genom förslaget vill regeringen stärka friluftslivorganisationernas ställning och stimulera deras engagemang och arbete med friluftsförfrågorna. Regeringen bedömer att man genom att flytta beslutet om fördelningen av statsbidraget på ett bättre sätt ska kunna utvärdera vilka projekt som uthålligt kan bidra till ett ökat intresse för friluftslivet bland befolkningen och att stödet på så sätt används effektivt. Det är även regeringens förhoppning att förslaget kommer att leda till snabbare beslut vid fördelningen av statsbidragen, så att organisationerna ges bättre möjligheter att planera sin verksamhet. Enligt Hälsofrämjandet, Svenska Brukshundklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Livräddningsförbundet och Svenskt Friluftsliv kommer förslaget att skapa förutsättningar för samverkan mellan organisationerna, förutsättningar för ett starkt friluftsliv samt att bidragshanteringen kommer att effektiviseras. Civilförsvärsförbundet har en stark tilltro till att förslaget kom-

mer att ge Sveriges befolkning god utdelning på skattemedlen inom området.

7.3 Naturvårdsverket

Genom förslaget avlastas Naturvårdsverket uppgiften att fördela statsbidrag till frilufsorganisationerna. Verket föreslås emellertid få till uppgift att följa upp och utvärdera Svenskt Friluftslivs bidragsgivning. Sammantaget gör regeringen den bedömningen att resurser kommer att frigöras inom verket genom förslaget, men det är svårt att bedöma hur stor lättnad i arbetsbelastningen som förslaget kommer att innebära.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Svenskt Friluftsliv

1 §

Paragrafen innebär att uppgiften att fördela statsbidrag till frilufsorganisationer överlämnas till den ideella föreningen Svenskt Friluftsliv.

2 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om grunderna för fördelning av statsbidrag och hur Svenskt Friluftslivs förvaltningsuppgifter enligt lagen ska utföras.

8.2 Förslaget till ändring i lagen (2010:000) om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Bilagan

Ändringen i bilagan innebär att reglerna om handlingsoffentlighet och sekretess ska tillämpas i den del av Svenskt Friluftslivs verksamhet som avser fördelning av statsbidrag till frilufsorganisationer.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om överlämnande av förvaltningsuppgifter till Svenskt Friluftsliv

Enligt riksdagens beslut föreskrivs följande.

1 § Svenskt Friluftsliv prövar frågor om fördelning av statsbidrag till friluftsförbund i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs att bilagan till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Bilaga²

I enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 § ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

<i>Organ</i>	<i>Verksamhet</i>
-----	-----
Svenska språknämnden	prövning av anställnings- och arbetsvillkor och andra frågor som rör statligt reglerad anställning hos nämnden (SFS 1992:318)
Svenskt Friluftsliv	fördelning av statsbidrag till friluftsverksamhet (SFS XX)
Sveriges författarförbund	fördelning av statliga medel till författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker och taltidningar (SFS 1992:318)
-----	-----

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

¹ Prop. xxx, bet. xxx, rskr. xxx.

² Senaste lydelse xx.

Förteckning över remissinstanserna för promemorian Fördelning av statsbidrag till friluftorganisationer

CIVOS, Cykelfrämjandet, Ekoturismföreningen, Folkbildningsförbundet, Folkbildningsrådet, Friluftfrämjandet, Fritidsodlingens Riksorganisation, Fältbiologerna, Jägareförbundet, KFUM-KFUK, Konsumentverket, Kooperativa Förhandlingsorganisationen (KFO), Korpen Svenska Motionsidrottsförbundet, Lantbrukarnas riksförbund, Naturhistoriska Riksmuseet, Naturskoleföreningen, Naturvårdsverket, Regelrådet, Riksidrottsförbundet, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Riksförbundet Sveriges 4 H, Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund (SST), Skogssällskapet, Socialstyrelsen, Statens Lantbruksuniversitet, centrum för naturvägledning, Sportfiskarna, Statskontoret, Svenska Botaniska Föreningen, Svenska Brukshundklubben, Svenska Båtunionen, Svenska Cykelsällskapet, Svenska Islandshästförbundet SIF, Svenska Folkspportförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska gång- och vandrarförbundet, Svenska Kanotförbundet, Svenska Kennelklubben, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Livräddningssällskapet, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Scoutrådet, Svenska Turistföreningen, Svenskt Friluftsliv, Sveriges civilförsvarsförbund, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Ornitologiska Förening, Ungdomsstyrelsen, Världsnaturfonden WWF.